

Povijesne i društvene okolnosti koje su prethodile izgradnji crkvenoga kompleksa Dobroga Pastira

IZVORNI ZNANSTVENI ČLANAK

2-523(497.5 Đakovo),,19/20*

Marina Božić

Muzej Đakovštine Đakovo

Članak donosi povijest gradnje crkve Dobroga Pastira u Đakovu, karakteristike njezine arhitekture te opis uređenja unutrašnjosti crkve i ikonografski program. Župa je pravno osnovana 6. kolovoza 1980. godine na blagdan Preobraženja Gospodnjega, a djeluje od 26. listopada 1986. godine blagoslovom prvog župnog objekta – vjeronaučne dvorane.¹ Gradnja crkve počela je 22. kolovoza 1990., a odužila se zbog okolnosti uvjetovanih Domovinskim ratom. Zahvaljujući upornosti prvog samostalnog župnika Župe Dobroga Pastira Zvonka Mraka uspješno je realizirana. Svečano je posvećena 7. svibnja 1995.

Naselje Sjever, koje se smjestilo kako i sam naziv kaže sjeverno od samoga središta grada, naglo se počelo razvijati doseljavanjem stanovnika iz Kupresa i Rame polovicom prošloga stoljeća. Povećavao se tako i broj stanovnika koji su bili znatno udaljeni od župne crkve Svih svetih, koja je tada bila jedina župa na području grada Đakova. Iz navedena se razloga i razvila misao o potrebi još jedne crkve koja bi bila bliže vjernicima, a na kraju i župe.

---

1 Župna spomenica Župe Dobroga Pastira Đakovo 2, svezak I., str 3.

Prvi pisani trag koji svjedoči o želji za gradnjom nove crkve u Đakovu na području današnjeg naselja Sjever II jest molba upućena Biskupskom ordinarijatu 7. siječnja 1976.² Tadašnji župnik Župe Svih svetih Ivan Janeš svjestan financijske zahtjevnosti projekta kao potencijalno rješenje navodi i mogućnost gradnje barem župnoga doma s dvoranom, a što će na koncu i biti redosljed gradnje župnoga kompleksa na Sjeveru. Dakle, prvo će se izgraditi župna dvorana, župni stan pa tek onda crkva. Već u travnju 1977.³ župnik Janeš krenuo je malim koracima ka cilju. S obzirom na to da je crkva imala zemljište u Vladisavljevićevoj ulici bb, župnik je planirao iskoristiti to zemljište za potrebe gradnje crkvenog objekta. Prvo je uslijedilo potraživanje izdavanja urbanističko tehničkih uvjeta za izradu projekta koji je naslovljen kao „Gradnja crkve u Dračicama, odobrenje predprojekta”, upućeno Skupštini općine Đakovo, Sekretarijatu za komunalne i građevinske poslove. Nažalost, zahtjev je odbijen pod izgovorom da je na toj katastarskoj čestici GUP-om⁴ planirano proširenje zelenih površina u gradu.⁵ S vremenom se agonija župnika Janeša, upornog u svojem naumu gradnje barem dvorane koja bi služila za misna slavlja, samo produbljivala. Nailazio je gotovo isključivo na zatvorena vrata, negativne odgovore i inertne pojedince ili pak one koji su težili tome da se njegov plan zaustavi i ne realizira, na što se i požalio Biskupskom ordinarijatu 1978. U dvije se godine nije uspio pomaknuti s mrtve točke, a neće ni sljedeće četiri.

2 U Arhivu Župe Dobroga Pastira broj 13/76, upućeno Biskupskom Ordinarijatu Đakovo 7. siječnja 1976., predmet naslovljen kao *Karitas – molba za pomoć* nalazimo tekst „Samo Đakovo kao mjesto ima oko 17.000 vjernika. Ovaj veliki broj pripada jednoj župi. Nužno se postavlja problem otvaranja barem još jedne expoziture na jednom dijelu mjesta. To će biti u Dračicama. Tamo se predviđa i gradnja jedne nove škole budući da je to zasebni čvor jednog kompleksa kuća. Već je prije bilo govora da bi se tamo gradila crkva za novu župu. Medjutim kako je to jako teško, najzgodnije bi bilo sagraditi župski dom na kat s velikom dvoranom u prizemlju što bi povremeno služilo kao crkva. U vezi toga obraćam se Ordinarijatu, da ovu moju želju i molbu preporuči Karitasu kako bih od njih dobio neku pomoć da možemo započeti sa planovima i gradnjom.(...)”

3 Arhiv Župe Dobroga Pastira, 160/1977, 7. travnja 1977.

4 GUP – Gradski urbanistički plan.

5 Arhiv Župe Dobroga Pastira, 160/77, 1. lipnja 1977.

660/78.
23. studenog 1978.

*
Dračice - osnivanje nove župe,
sadašnja situacija

Prežanon
Biskupskom Ordinarijatu
D j a k o v a

U ljeto 1978. godine počeo sam se baviti mislju da bi bilo dobro na teritoriju ove župe osnovati još jednu u Dračicama. Ovu svoju zamisao više sam ponesao k biskupu ordinarijatu. Sljedeće godine tj. 1977. kad se planiralo da bi općina gradila u Dračicama školu ja sam još više poduzimao predplanove i kombinacije da bi nešto učinio. Jednom sam sašao i mlakarce iz toga dijela grada, s njima razgovao, imao im potrebu za osnivanjem nove župe odnosno gradnju bogoslojnice. Oni su uglavnom bili pozitivno raspoloženi.

Kako sam na zgodnom mjestu u Dračicama i lijepi komad crkvene zemlje, jedno jutro mislio sam da bi tu bilo najsmislenije, škola nije daleko, velik je komad zemlje i može se planirati, crkva, župski stan i djeca i pravište. U tome sam pravcu bio povesan za urbanistima, koji su mi davali savjete i sugestije. Moram reći da su bili vrlo usluhni i poartvovni ne samo u savjetima nego i u planiranju, veče su puta izlazili sa mnom i van na teren. Također sam se povešao za glavni projektantom iz Zagreba, koji ima preko sebe nadzor gradnje ovih kulturnih objekata u Slavoniji, on je čak bio voljan i ako ateista da greće izradi predsmrt nove crkve. Međutim kako isto zemljište zahvata selena površina općina je odbila sam njegov župe sa odobrenje predsmorta-predprojekta. O tome smo imali jednoga i susret u općini.

Kad nije ovo uspjele u dogovoru s urbanistima našli smo drugu lokaciju, od župnice privatnika, međutim jedan je htio predati, drugi se predomislio (pravoslavlje) možda po nagovoru odustao. Kasnije sam tražio kuće, teško je bilo naći, i što sam našao ne odgovara mi približno.

U listopadu 1977. nasjeravao sam imanjiti jedan lokal koji bi privremeno služio za bogoslojnicu, već sam privolio i organima SUP-a, glavnica je u privremenu prostoriju sadržaj dogovora pa sam morao i od toga odustati.

Pobliže ljeta ove godine pronašao sam odličnu kuću sa velikom podkrovlom, nase što se može poseliti, kuća u dobroj stanju mogla bi služiti odmah za kapelicu, zemljište veliko sa što god želimo graditi. Kad sam se isao zainteresirati u općini, dobio sam negativan odgovor i usmeno i pisano, navodno da će se prolaziti put sa spjevanje drugu ulicu.

Kada sam našao jedno zemljište oko 450 hvata, bilo je za prodaju, ali nikako da kuću cijena. Isto se predomislija.

Evo tako stoji stanje sa sada.

- 2 -

Od kad sam kao inicijator pokrenuo ovu ideju za osnivanje nove župe odnosno gradnje crkve, stalno sam u pokretu i potraži da nešto otvorimo. Mislim da je meni kao župniku na prvom mjestu želja i da sve činim kako bi i taj dio naše župe dobio avoju crkvu i avog župnika. Teško je reći kad će to biti. Ovisi o više faktora, prije svega lokacija ili kuća, financije i sl. U koliko vlake ne Zakava prilika svakako da sam ja tu.

U više sam navrata preko oglasa nastojao zainteresirati vjernike u Dračicama, da i oni moraju nešto poduzeti, tražiti, žrtvovati.

Oč financijski sredstava nemamo nikta. Tražio, radio sam nekoliko puta od Ceritama iz Anosostva, našao se da su nešto dobili. Od Nove godine moram početi i sa skupljanjem u župi.

Vidite i sami da je konkretno nešto teško reći, kad budete imao barem nešto u rukama onda možemo reći da počinjemo.

I. Janeš

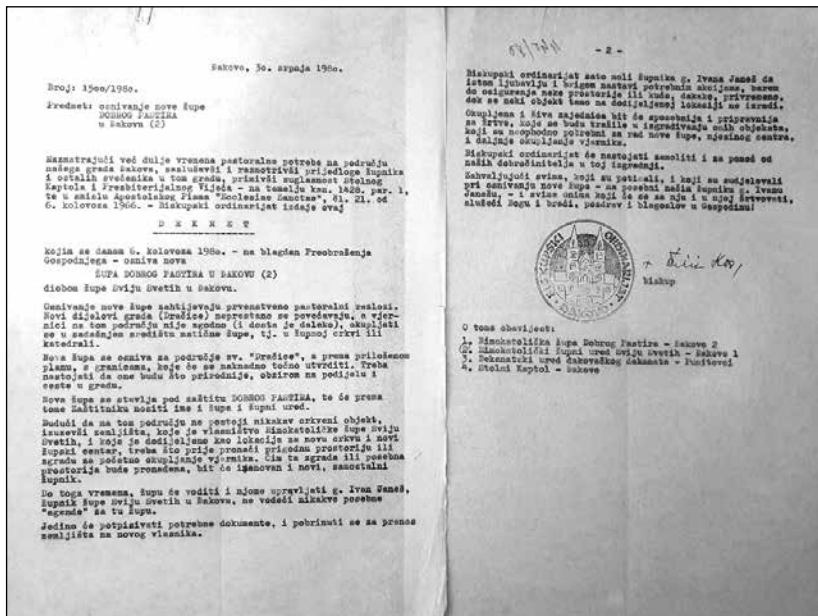
Slika 1. Pismo župnika Ivana Janeša Biskupskom ordinarijatu – prvi pisani dokument o ideji osnivanja nove župe.⁶ (Foto: M. Božić, 20. kolovoza 2025.)

U lipnju 1980. izgradnja škole na Sjeveru bila je u završnoj fazi, što je župniku bio dodatni argument za gradnju crkve i osnivanje župe kao i činjenica da upravo na tome području crkva ima i svoje zemljište veličine jednoga jutra⁷ u već spomenutoj Ulici Jove Vladislavjevića, danas Ulica Andrije Hebranga. Po prvi se put u dopisu Biskupskom ordinarijatu 306/80 spominje i patron župe. Prijedlog titulara crkve došao je od župnika Janeša, koji je biskupu Ćirilu Kosu pod sugestijom Antuna Jarma predložio „Isus Dobri Pastir” ili „Dobri Pastir”, a ujedno je tada i sugerirao potrebu imenovanja župnika koji

6 Arhiv Župe Dobroga Pastira, 660/78, 23. studenoga 1978.

7 Arhiv Župe Dobroga Pastira, 360/80, 4. lipnja 1980.

bi župi u povojima pripadao, ali ne netko poput njega – rastrgan obvezama oko Župe Svih svetih i još k tome opterećen željom osnivanja druge župe. Na pisani prijedlog župnika Ivana Janeša odgovorio je biskup Ćiril Kos pozitivno i s punim razumijevanjem, ali je isto tako istaknuo da je prvo potrebno osigurati prostor za obavljanje liturgije da bi se mogao imenovati novi župnik.⁸ Na isti je datum Biskupski ordinarijat izdao dekret kojim se danom 6. kolovoza 1980. – na blagdan Preobraženja Gospodnjega osniva nova Župa Dobroga Pastira u Đakovu (2) diobom Župe Svih svetih u Đakovu.⁹ Godina 1981. prema navodima iz Župne spomenice protekla je u prikupljanju financijskih sredstava.

Slika 2. Dekret kojim se osniva Župa Dobroga Pastira u Đakovu.¹⁰
(Foto: M. Božić, 20. kolovoza 2025.)

- 8 Arhiv Župe Dobroga Pastira, 1500/1980, 30. srpnja 1980., kao predmet dopisa navedeno je „osnivanje nove župe Dobrog Pastira u Đakovu (2)” – ovim naslovom predmeta biskup potvrđuje titulara buduće crkve (1. dio) (urudžbeni broj odnosi se na broj u Biskupijskom ordinarijatu jer dokument ne sadrži urudžbeni broj u Arhivu Župe).
- 9 Arhiv Župe Dobroga Pastira, 1500/1980, 30. srpnja 1980. (2. dio) (urudžbeni broj odnosi se na broj u Biskupijskom ordinarijatu jer dokument ne sadrži urudžbeni broj u Arhivu Župe).
- 10 Arhiv Župe Dobroga Pastira, 1500/1980, 30. srpnja 1980. (urudžbeni broj odnosi se na broj u Biskupijskom ordinarijatu jer dokument ne sadrži urudžbeni broj u Arhivu Župe).

Godine 1982. još je sve u fazi razgovora. Plan je na crkvenom zemljištu izgraditi prvo baraku ili nekoliko učionica, zatim župni stan i crkvu. Župnik Janeš dogovorio je s inženjerom Ivom Damjanovićem da se načini skica svih objekata. Nakon 17 mjeseci čekanja i, prema navodima župnika, sabotaže određenih ljudi, 3. listopada 1983. župnik je primio rješenje i dozvolu za gradnju dvorane.¹¹ U Župnoj spomenici župni vikar, poslije i dugogodišnji župnik Župe Dobroga Pastira Zvonko Mrak, ističe kao razlog dugotrajne gradnje tako jednostavnog objekta neslaganje s predsjednikom općine Rokom Brlošićem, prema kojemu je uvijek nedostajao neki papir ili se nije ispoštovala neka banalna zakonodavna nota. Isti je imao i mnogobrojne prigovore koji su navodno kršili zakon, kao npr. bespravno skupljena milostinja kada se održala misa na temeljima nove vjeronaučne dvorane (16. listopada 1983.). Spominje se i Josip Strmotić, sekretar SUP-a¹², koji je također pridonio sprječavanju i odugovlačenju gradnje bogomolje.¹³ Ipak, krajem 1984. prvi je objekt dovršen – vjeronaučna dvorana veličine 20 x 8 m, odnosno privremeno mjesto bogoslužja. Velika je zasluga i lokalnog stanovništva u gradnji objekta jer se veliki dio građevinskih radova odvio po principu radnih akcija župljana, a što se također nekima na visokim pozicijama u Općini nije sviđalo te su nerijetko u Župnoj spomenici i imenovani.

Krajem iste godine župnik Janeš najavljuje izgradnju župnoga doma, a koja bi trebala početi 1985.¹⁴ U svibnju 1985. posljednji se put u Arhivu Župe Dobroga Pastira potpisao na dokument vezan za izgradnju objekata kao župnik Župe Svih svetih župnik Ivan Janeš, od početka kolovoza 1985. župni vikar Zvonko Mrak preuzet će inicijativu oko realizacije građevinskih objekata na prostoru naselja Sjever II u Đakovu. U Župnoj spomenici vlč. Mrak navodi da je župnik Janeš suočen s nizom prepreka, zapravo iscrpljen, a sve uzrokovano ljudskim faktorom, 1. rujna 1985. otišao bez pozdrava u Austriju. Župnik Antun Čečatka zamijenio je župnika Ivana Janeša u Župi Svih svetih te je stoga i on jedno vrijeme – do 16. studenoga 1986. bio zadužen i za djelovanja u Župi Dobroga Pastira.¹⁵ Čečatka je ujedno 26. listopada 1986. i prijavio

---

11 Arhiv Župe Dobroga Pastira, 564/83, predmet je naslovljen kao „opaska župnika; Dračice – župa Dobri Pastir DOZVOLA”, 3. listopada 1984.

12 SUP – Sekretarijat unutrašnjih poslova.

13 Spomenica Župe Dobroga Pastira, str. 11.

14 Arhiv Župe Dobroga Pastira, 664/84, 5. prosinca 1984.

15 U dokumentima koje sam dobila na uvid u Arhivu Župe Dobroga Pastira nisam naišla ni na jedan dokument koji je potpisao Antun Čečatka, vjerojatno se svi nalaze u Arhivu Župe Svih

vjeronaučnu dvoranu za bogoslužje i vjeronauk – prva misa u dvorani održana je na spomendan sv. Dimitrija – zaštitnika Đakovačko-srijemske biskupije. Dvorana je do svibnja 1995. služila za bogoslužje.

Dekretom od 29. listopada 1986. biskup Ćiril Kos imenovao je vlč. Zvonka Mraka novim i prvim samostalnim župnikom Župe Dobroga Pastira u Đakovu II, dana 16. studenog 1986. župnik Mrak stupio je na dužnost¹⁶, tog istog dana biskup Kos pridružio je novoj župi i filijalu Pisak.¹⁷ Početkom godine 1987. nastavlja se ideja začeta oko izgradnje župnoga kompleksa koji čine vjeronaučna dvorana (u kojoj se odvijaju i misna slavlja – jedina dotada realizirana), zatim župni dvor (za čiju je realizaciju u ožujku 1987. potpisan ugovor za izgradnju), a samo godinu poslije na red će doći i župna crkva. Župnik se nadao brzom realizaciji izgradnje crkve jer je računao na financijsku pomoć župljana koji su na radu u Njemačkoj, Austriji i Švicarskoj, a koji bi potencijalno mogli dati veće prihode.

Položaj i gradnja crkve, arhitekt

U veljači 1988., na prijedlog župnoga suradnika vlč. Antuna Jarma, obratit će se župnik Mrak arhitektu Francu Kvaterniku¹⁸ s ciljem da se upoznaju te da po mogućnosti dođe do dogovora s njim oko idejnog plana za crkvu Dobroga Pastira. Iznimno brzo i potvrdno odgovorio je Kvaternik Mraku te najavio svoj dolazak već sljedeći mjesec jer je taman bio na putovanju za Beograd. Prema zapisima u Župnoj spomenici cilj je bilo pronaći arhitekta s iskustvom rada u sakralnoj arhitekturi, ali je isto tako cilj bio da svojim izričajem u arhitektonskom pogledu nova crkva ne zasjeni katedralu te da bude drukčija

---

svetih, s obzirom na to da u Spomenici župe župnik Mrak navodi kako je tijekom 1986. Čečatka prikupljao potrebitu dokumentaciju kako bi vjeronaučna dvorana dobila i uporabnu dozvolu te kako bi se u njoj mogla održavati i sveta misa.

16 Arhiv Župe Dobroga Pastira, predmet: Zvonko Mrak, župski vikar – imenovan župnikom u Đakovu II, 1671/1986., 29. listopada 1986. (urudžbeni broj odnosi se na broj u Biskupijskom ordinarijatu jer dokument ne sadrži urudžbeni broj u Arhivu Župe).

17 Arhiv Župe Dobroga Pastira, 2/86, 29. listopada 1986.

18 Arhiv Župe Dobroga Pastira, 20/95; pod ovim se urudžbenim brojem nalazi životopis Franca Kvaternika, koji je vlastoručno napisan na slovenskome jeziku. Iz dokumenta doznajemo da je Kvaternik već bio na područjima tadašnje države Jugoslavije afirmirani sakralni arhitekt jer je do Đakovačke crkve već *radio šest novih crkava, više kapela i kapelica u redovničkim kućama, župama i samostanima, a i velik broj unutrašnjih uređenja. Tako (me) ga je put donio i u Beograd, Tomislavgrad, Međugorje, k našim Slovencima u Austriji, u Italiju* (prijevod autorice).

od ovdje već viđenih modela. Na području Đakovačko-osječke nadbiskupije uglavnom prevladavaju dva tipa crkava: prevladava longitudinalni tip crkve te nešto rjeđe tip crkve centralnog tlocrta, dok je idejno rješenje, a na kraju i izvedbeni projekt crkve Dobroga Pastira, četvorina bez unutrašnjih stupova, zvonika odvojena od korpusa crkve, stilizirana interijera i eksterijera – nešto što ovu naizgled jednostavnu građevinu čini posebnom, u okvirima modernih sakralnih arhitektonskih strujanja. Susret župnika i arhitekta Kvaternika bio je produktivan, završio je međusobnim razumijevanjem, dogovorom i na kraju ugovorom o izradi projekta za crkvu Dobroga Pastira. Tako je Kvaternik već u prosincu 1988. izradio idejni nacrt za novu župnu crkvu i poslao ga župniku.¹⁹

S obzirom na to da je crkva imala zemljište u naselju Đakovo II, na njemu se crkva i izgradila. Zemljište je bilo u Ulici Jove Vladislavljevića, danas Ulica Andrije Hebranga broj 95. Crkva je danas omeđena na sjeveru Hebrangovom ulicom, na zapadu Hvarskom ulicom, s južne strane djelomično se dotiče Rapske ulice, dok se istočno nastavlja niz kuća naselja.

Vjeronaučna dvorana i župni dom spojeni su objekti, dok je crkva neovisna, samostalna građevina. Kako su pojedine građevine nastajale, prilagođavale su usmjerenje prostornom položaju zemljišta koje se nalazi na sjecištu ulica. Uz vjeronaučnu dvoranu danas je priljubljen župni stan, dok je crkva odvojena. Prema arhitektu Kvaterniku ovaj odnos građevina u prostoru idealno je rješenje s obzirom na to da je cilj bio da bude što manje komunikacije između objekata koji trebaju pojedinačno biti funkcionalne cjeline.²⁰

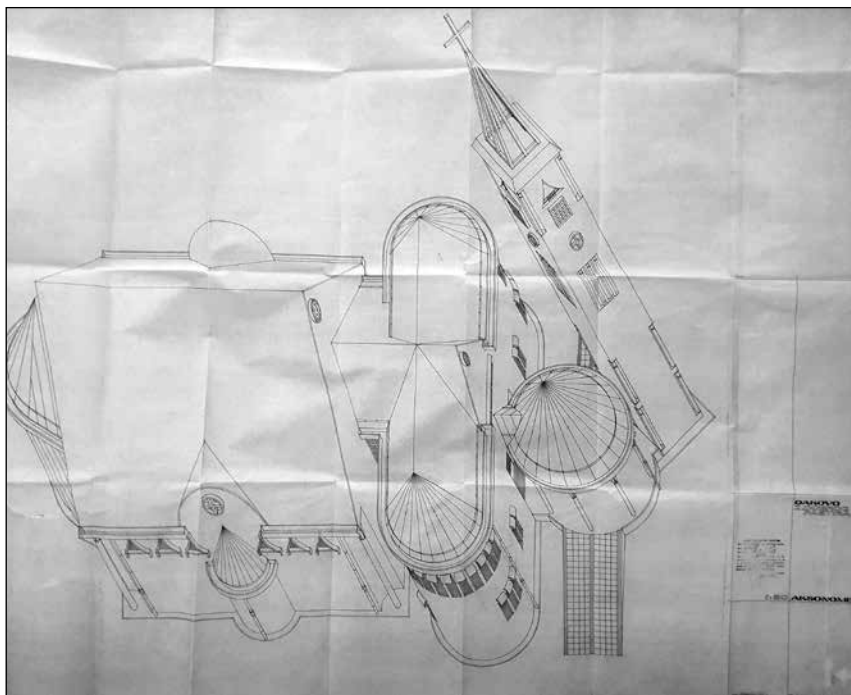
---

19 Arhiv Župe Dobroga Pastira, 158/88, 17. prosinca 1988.

20 Parafraza je navedena iz Izvještaja koji je sastavni dio Arhitektonskoga projekta crkve Dobroga Pastira, 1989.

U izvještaju izvedbenog Arhitektonskog projekta arhitekt Kvaternik objašnjava da osnovnu konstrukciju crkve čini cigla dopunjena armiranim betonom. Krovna konstrukcija je u cijelosti drvena. Osnovni noseći elementi jesu uzdužni nosači na koje se naslanja cijela krovna konstrukcija, a koja tvori klasični dvokapni krov.²¹ Zatim obrazlaže *Razumljivo da nismo željeli imitirati povijesne detalje, već ih preoblikovati u smislu današnjega vremena. Već osnovna koncepcija prostora onemogućava realizaciju klasičnoga prostora jer dvoransko rješenje odgovara poruci Drugog vatikanskog koncila. Iz tog koncepta pokušali smo realizirati gradbenu kompoziciju koja pokušava produžiti povijesnu poruku u duhu sadašnjega vremena. Ove polazne točke ne veže samo za eksterijer, već će koristiti ovu misao još izrazitije u interijeru jer svjesni smo toga da je moderni dvoranski audiovizualni prostor mnogo teže sakralizirati nego klasični uzdužni.*²²

Slika 4. Aksiometrijski presjek iz Arhitektonskog projekta, Arhiv Grada Đakova, 1989.

- 21 Parafraza je navedena iz Izvještaja koji je sastavni dio Arhitektonskoga projekta crkve Dobroga Pastira, 1989.
- 22 Izvještaj koji je sastavni dio Arhitektonskoga projekta crkve Dobroga Pastira, 1989., nema brojčano označene stranice.

Godina 1989. značajna je i po tome što je dovršena i druga građevina župnoga kompleksa – župni stan.

Iz Župne spomenice uočljiva je briga i angažiranost župnika oko prikupljanja financijskih sredstava. Svjestan svih potencijalnih poteškoća župnik Mrak bio je uporan, posvećen cilju i iznimnom snagom volje vjerovao u ostvarenje istoga. Nepokolebljivost i odlučnost karakteristike su koje su u turbulentnim vremenima Domovinskoga rata držale župnika i misao o realizaciji – izgradnji župne crkve – na životu.

Slika 5. Povelja za temelje crkve Dobroga Pastira.

Dana 16. kolovoza 1990. potpisan je ugovor s građevinskim poduzećem „Rad“ za izgradnju crkve Dobroga Pastira u Đakovu, potpisali su ga župnik

Mrak i direktor Stanko Mutavdžić, njihova je ponuda bila najprihvatljivija²³, a iznosila je oko 450.000 DM, odnosno 2.591.626,20 dinara (isti taj dan počela je „balvan revolucija” Srba u Kninu).²⁴ Ovaj komentar župnika Mraka nagovještaj je ratnih zbivanja u Domovini, a koji će znatno usporiti izgradnju i dovršenje crkve.

Dana 1. rujna 1990. izlili su se prvi temelji, a 2. rujna biskup Ćiril Kos blagoslovio je kamen temeljac u obliku ljiljana za izgradnju crkve Dobroga Pastira. Kamen temeljac ugrađen je na desnoj strani ulaza u crkvu, a simbolizira povezanost katedrale i župne crkve jer je prilikom potresa 1964. pao s nje.

*Slika 6. Kamen temeljac crkve Dobroga Pastira u Đakovu.
(Foto: M. Božić, 20. kolovoza 2025.)*

Nakon potpisivanja ugovora s građevinskim poduzećem „Rad”, tijekom 1991. godine svi poslovi vezani za izgradnju crkve išli su iznimno sporo. Razlog tomu je ratno stanje u Republici Hrvatskoj. Na područje Đakova i Đakovštine slijevaju se izbjeglice, prijeti kako zračna tako i opasnost sa zemlje, vlada nesigurnost, ljudima je ograničeno kretanje, a na snazi je nerijetko i zamračivanje objekata. Dana 15. rujna 1991. u 17:15 hrvatske vojne snage napale su vojni objekt JNA u Đakovu. Štab je bio u Župnome uredu Dobroga Pastira. U Spomenici Župe tijekom 1991. na temelju zapisa može se uočiti da radovi polako napreduju, npr. kupljen je bakar za krovšte crkve, Župa je dobila 25 000 komada biber crijepa za crkvu, počeli su radovi na gradnji zvonika, ali i jenjavaju kako se godina odmiče jer se ratna opasnost iz dana u dan povećava. Isto se nastavlja i tijekom sljedećih godina. Godine

---

23 Nije poznato tko je još dao ponudu za izgradnju crkve (op. a.).

24 Arhiv Župe Dobroga Pastira, 54/90.

1992. i 1993. radovi su još uvijek usporeni. Mnogi su radovi odrađeni radnim akcijama župljana (župljani su pomogli iskopati temelje za gradnju crkve, uredili park i stazu oko crkve, pokrili krov...).

Župnik Mrak iznimno je angažiran kada je u pitanju prikupljanje financijskih sredstava. Kuca mnogobrojnim potencijalnim sponzorima na vrata, održava sastanke s ciljem sufinanciranja crkve, čak je i od Vlade Republike Hrvatske tražio vrhovno pokroviteljstvo. Donacije župljana uzrokovane ratnim nedaćama sve su manje. Ali veće tvrtke ipak nastavljaju pomagati u izgradnji. Tako su prozori i vrata od hrastovine dar Hrvatskih šuma iz Đakova, a staklarske radove besplatno je odradila i darivala tvrtka Staklo commerce iz Đakovačke Satnice. Godine 1992. crkva je stavljena pod krov, a već 1993. izvana se i iznutra žbuka, naručuju se lusteri i reflektori, dopremljen je i križ za zvonik crkve i piramida. Četiri župna zvona donirala je Župa Wildon (Austrija).

Godina 1994. nastavlja se angažiranjem umjetnika za izradu kipova, slikanje križnoga puta i drugoga. U lipnju 1994. angažiran je akademski kipar Marijan Sušac za izradu tri skulpture za crkvu Dobroga Pastira: kip Gospe, kip kardinala Alojzija Stepinca i kip svetog Ante Padovanskog, sva tri veličine 140 cm, rok za izradu bio je lipanj 1995.²⁵ Javlja se na poziv vlč. Antuna Jarma i Vladimir Meglič, akademski slikar iz Zagreba sa željom da izradi mozaik Dobroga Pastira.²⁶ Iste je godine Župni ured dogovorio izradu satova na zvoniku i elektrifikaciju zvona s firmom Philipp Horz iz Ulma.

Župnik Mrak predano je skrbio da radovi teku bez obzira na društveno-političke prilike, a tekli su u skladu s financijskim mogućnostima. Kroz godine je prikupljao mnogobrojne donacije (nerijetko se u Arhivu Župe mogu pronaći dokumenti natpisa „molba za pomoć crkve”) za gradnju crkve od pojedinaca, ali i od udruženja i većih poduzeća/firmi, organizirao aukcije (prodaju slika), koncerte (dobrotvorni) kako bi poboljšao financijsku situaciju i ubrzao radove. I župljani su pomagali u skladu sa svojim mogućnostima. Župnik bilježi u Župnoj spomenici da je tada bilo i viška radne snage, želja da se izgradnja crkve privede kraju nije nedostajala.

Od značajnijih aktivnosti prikupljanja novca bila je svakako aukcija slika u Hotelu „Blaža” u Đakovu 9. prosinca 1994. Mnogobrojni akademski slikari

25 Arhiv Župe Dobroga Pasira, 66/94, 17. lipnja 1994.

26 Spomenica Župe Dobroga Pastira, str. 45.

sudjelovali su s čak 105 slika u aukciji. Nije zapisano koliko je slika prodano, a uprihodovano je 30.000 DM.²⁷

Napokon, nakon mnogobrojnih izazova, dana 7. svibnja 1995. posvećena je crkva Dobrog Pastira u Đakovu. Povelja koja će biti predana biskupu glasi: *Godine Gospodnje 1995. za vrijeme pape Ivana Pavla II, za vrijeme msgr. dr. Ćirila Kosa, biskupa Đakovačke i Srijemske biskupije i msgr. dr. Marina Srakića, pomoćnog biskupa, za vrijeme dr. Franje Tuđmana, predsjednika Republike Hrvatske, za vrijeme gospodina Nikice Valentića, predsjednika Vlade Republike Hrvatske, za vrijeme gospodina Antuna Fabijančića, gradonačelnika Đakova, u nedjelju Dobrog Pastira, 7. svibnja, msgr. Ćiril Kos, dijecezanski biskup, posvetio je novu župnu crkvu Isusa Dobrog Pastira u Đakovu 2, na području Mjesnog odbora Sjever – Dračice. Svečanost je održana pod pokroviteljstvom dr. Franje Tuđmana, predsjednika Republike Hrvatske. Crkvu je sagradio župnik Zvonko Mrak, uz pomoć župljana i mnogobrojnih dobrotvora... Uz ovu Povelju u podnožje oltara ugrađene su i moći hrvatskoga sveca Leopolda Mandića.²⁸ Osim moći Leopolda Mandića, položene su i moći rimskih mučenika.²⁹*

Tijekom 1995. pa nadalje nastavljaju se radovi na uređenju interijera crkve. U veljači su Vladimir Meglič, akademski slikar iz Zagreba, Zlatko Modrić, akademski slikar iz Samobora i Tomislav Susović, grafičar, krenuli s radom na mozaiku.³⁰ A u rujnu su postavljene i klupe za crkvu.

Crkva Dobroga Pastira

Iznimno su brzo župnik i arhitekt došli do idejnog rješenja crkve. Do konačnog izvedbenog nacрта bilo je manjih izmjena, o čemu svjedoči Mrakovo pismo Kvaterniku od 15. siječnja 1989.³¹, da bi s Biroom Karlovšek iz

---

27 Prema riječima vlč. Mraka s kojim je autorica članka razgovarala 25. kolovoza 2025.

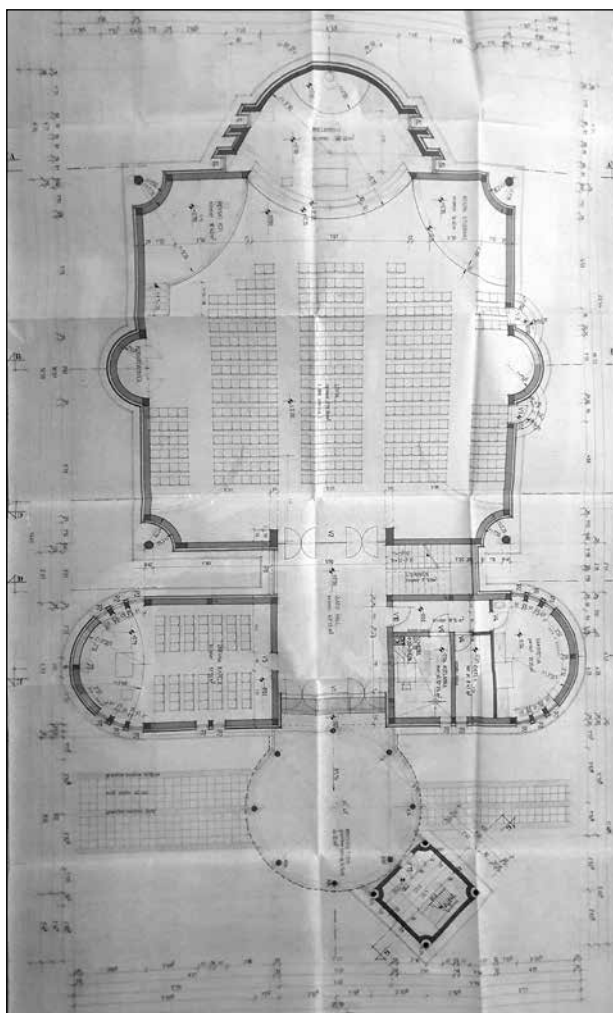
28 Spomenica Župe Dobroga Pastira, str. 55.

29 MRAK, Zvonko, JARM, Antun, *Župa Dobrog Pastira u Đakovu*, Biskupija đakovačka i srijemska, IBL d. o. o., Osijek, 2005., str. 37.

30 Dogovorom između Jarma, Kvaternika, Megliča i Mraka dogovoreno je da se odustane od drvene skulpture Dobroga Pastira. Kao razlog je vlč. Mrak u razgovoru s autoricom članka naveo da su se usuglasili kako je potrebno u crkvu unijeti nešto kolorizma, što ne bi bio slučaj s prvotnim planom – monokromnom skulpturom Dobroga Pastira i reljefom. Umjetnici su u Župi bili smješteni u obitelji Rotim, Poljska 22.

31 Arhiv Župe Dobroga Pastira, 12/1989., 16. siječnja 1989.

Domžale (Slovenija) bio sklopljen ugovor o izradi izvedbenog nacrtu 5. rujna 1989. za crkvu Dobroga Pastira, a koji su 6. prosinca 1989. osobno u Đakovo donijeli France Kvaternik i Matjaž Karlovšek. Građevinsku su dozvolu³² vrlo kratko čekali – samo 13 dana – što je župniku Mraku uistinu dalo vjetar u leđa koji će, nažalost, zaustaviti već spomenute neprilike – Domovinski rat.

Slika 7. Nacrt crkve Dobroga Pastira. Arhitektonski projekt, 1989.³³

32 Arhiv Župe Dobroga Pastira, 211/1989.; građevinska dozvola za crkvu Dobroga Pastira izdana je 19. prosinca 1989.

33 Projekti Župe Dobroga Pastira nalaze se u Arhivu Grada Đakova.

Crkva Dobroga Pastira orijentirana je u smjeru jug (ulaz) – sjever (svetište). Ulazni vanjski predprostor, odnosno trijem natkriveni je kružni prostor površine 64 m², čiji stožasti limeni krov nosi osam glatkih stupova jednostavnih kapitela, čija se ploha raščlanjuje u četiri zaobljene razdvojene plohe koje se blago šire u visinu. Prostor je namijenjen okupljanju ljudi prije i nakon mise. Dvoja dvokrilna jednostavna hrastova vrata bez ikakva ukrasa s nizom ugrađenih kvadratnih staklenih prozora raspoređenih u mrežasti obrazac umetnuta u isti takav mrežasti okvir od niza ugrađenih kvadratnih prozora čine ulaz u crkvu, u crkveno predvorje. A zatim se ista takva vrata nalaze i na ulazu u lađu crkve.

Na lijevu je stranu smještena dnevna kapela posvećena svetome Antunu. Ona može primiti stotinjak ljudi. Kapela je longitudinalna jednodimenzionalna građevina koja je svojim istočnim zidom vezana za predvorje crkve. Unutrašnji zapadni dio kapele, koji je ujedno i svetišni dio, polukružno je zaključen. Klupe su u kapeli poredane u dva reda.

Slika 8. Unutrašnjost kapele svetoga Antuna. (Foto: M. Božić, 20. kolovoza 2025.)

Svetišni prostor odvojen je povišenom stubom od ostalog prostora. Simetrično je obasjan svjetlošću dvama jednokrlnim pravokutnim izduženim prozorima, dok je prostor za puk dodatno obasjan istim oblikom prozora i na južnoj strani. Svaki jednokrlni pravokutno izduženi prozor izvana ima betonsku okapnicu.

U kapelici se iza oltara nalazi triptih Vladimira Meglića, koji je postavljen 18. kolovoza 1988. Triptih je izveden tehnikom tempere na dasci dimenzija 140 x 275 cm, a prikazuje s lijeve strane svetoga Antuna s malim Isusom, na desnoj strani sveti Antun oživljuje dječaka, a u središnjem dijelu prikazan je Megličev čest motiv – stol s napola otvorenom ladicom na kojem se nalazi niz motiva koji simboliziraju čuda svetoga Antuna (ribe – Antunova propovijed ribama; ispod stola magarac – jedno od najpoznatijih čuda svetoga Antuna). Svetišni dio dnevne kapele sastoji se od oltara, ambona, tabernakula i sjedišta. Sve je izrađeno od hrastova drva prema nacrtu Franca Kvaternika. Svakako je u kapelici zanimljiv i drveni geometrijskim motivima ukrašen strop kakav se nalazi i u samoj crkvi.

Na desnoj se strani, suprotno od kapele, nalazi sakristija s pomoćnom prostorijom. Iako tlocrt (slika 7) prikazuje da se na desnoj strani nalaze dvije prostorije, u stvarnosti se odustalo od gornje imenovane kao „Čistilo” zbog prostora kako bi sakristija bila što veća.³⁴ Dakle, sakristija je iznimno udaljena od svetišnog prostora crkve. Cilj je da svećenik na početku mise prođe cijelom dužinom crkve te svećanim ulaskom iz puka započne misu.

U predvorju crkve s desne strane nalazi se odmah do sakristije stubište za kor i pripadajuće gornje prostorije. Ulaskom kroz već spomenuta dvostruka dvokrilna vrata ulazi se u lađu crkve dimenzija 18 x 18 metara. Lađa je prostor koji je otvoren, pregledan, slobodan od prepreka, stvara se dojam monumentalnosti, a time je ujedno i jednostavan, uzvišen i dostojanstven. Na sredini bočnih strana simetrično su smještene apsidirole. Danas se u desnoj (istočnoj) apsidioli nalazi kip blaženoga Alojzija Stepinca, dok se u lijevoj (zapadnoj) nalazi kip Blažene Djevice Marije. Prvotna je namjena bila da se u prostor lijeve apsidirole smjesti ispovjedaonica (vidljivo iz projekta). Zanimljivo je također uočiti kako su mjesta, gdje se bridovi dvoranskog prostora trebaju sjeći, uglovi – konkavno uvučeni. Tom konkavnošću između kojih se nalaze apsidirole i apsida, prostor crkve dobiva pravilan ritam, ritam izmjene konveksnosti i konkavnosti prostora (vidi sliku 7). U nastavku dvoranskog prostora crkve, nakon apsidiola, s lijeve se strane nalazi polukružni povišeni prostor za pjevače (kor) koji se visinom izdiže iznad svetišnog prostora, dok se isti takav polukružno odvojeni prostor s dvjema stubama nalazi i s desne strane, a namijenjen je za krštenje (baptisterij). U sredini se baptisterija nalazi

---

34   Objašnjenje vlč. Mraka (dana 25. kolovoza 2025.).

krsni zdenac i uskrsna svijeća s postoljem, izrađeni od mramora. Od istoga mramora izrađeni su i oltar, ambon, stol za tabernakul te pomoćni stol za slavljenje euharistije u apsidi crkve. Iako u početnom idejnom nacrtu prema zapisima iz crkvenog Arhiva nije postojao nijedan drugi ulaz u crkvu, na inzistiranje župnika umetnuta su još dva pomoćna izlaza na istočnom zidu – s lijeve i desne strane apsidiole. U dvoranskom se prostoru crkve nalazi i drvena ispovjedaonica. Iako joj je prvotno bio namijenjen prostor lijeve apsidiole, ona je danas samostalni objekt. Izrađena je od drva, priljubljena na lijevoj strani južnoga zida crkve. Postavljena je u jesen 2000., a izrađena je prema Kvaternikovu nacrtu.³⁵ Sastoji se od dvaju vrata (za svećenika i za vjernika). Na vratima se nalaze jednostavni ornamenti: krug s upisanim križem, kvadrati s upisanim linijama koje se presijecaju u obliku slova x, dio površine ornamentata ispunjen je staklom kako bi barem djelomično svjetlost dopirala u unutrašnjost ispovjedaonice.

Slika 9. Svetišni prostor crkve. (Foto: M. Božić, 20. kolovoza 2025.)

---

35 MRAK, Zvonko, JARM, Antun, *Župa Dobrog Pastira u Đakovu*, Biskupija đakovačka i srijemska, IBL d. o. o., Osijek, 2005., str. 39.

Na monumentalni dvoranski prostor visinom i širinom nastavlja se svetišni prostor unutar kojeg dominira mozaik titulara crkve Dobroga Pastira. U polukružnom svetišnom dijelu, na istaknutom središnjem mjestu, nalazi se mramorni oltar. On je ujedno i jedini oltar u crkvi. Njegova je pozicija istaknuta i ornamentom na podu – lukom koji ga uokviruje. Menza je postavljena na dva stipesa koji se spajaju u jedan čvrsti i stabilni supedanej. Otvor između stipesa kružan je, dok se njihov spoj lepezasto širi prema podu te podsjeća na dva spojena zapešća koja drže menzu – *žrtvenik*, ali i u dlanovima globus u koji je upisan zlatni križ. Tabernakul je smješten u sredini iza oltara, izdignut dodatnom polukružnom stubom i dostupan je oku svakoga vjernika, bez obzira na položaj u crkvi. Njegovo je postolje stilizirano, sastoji se od postolja u T obliku i polukružne ploče na kojoj je tabernakul.

U svetišnom je prostoru uočljiva polukružna gradacija koja počinje stubama, a završava polukružnom pločom na kojoj se nalazi tabernakul. Gradira se usmjerenost prema najsvetijem mjestu u crkvi. Svjetlost svetišnjog prostora riješena je velikim izduženim pravokutnim prozorima kojih su po dva sa svake strane, a njihovi su otvori izvana ojačani kontraforima vidljivim u tlocrtu crkve (vidi sliku 7). Na lijevoj strani oltara nalazi se i mramorni ambon.³⁶ Sjedišta za ministrante postavljena su desno i lijevo, dok je sjedište za svećenika desno od tabernakula.

Strop crkve je drven, vrlo bogato geometrijski ornamentiran. Na stropu prevladavaju tri boje: žuta, smeđa i tamno crvena. Površina stropa podijeljena je stubama koje idu u visinu, po četiri sa svake strane, a svaka je stuba dodatno podijeljena panelima kvadratnog ili pravokutnog oblika unutar kojih se nalaze geometrijski oblici, najčešće krugovi, trokuti, rombovi, kvadrati i drugo. Skladnost i simetričnost ornamenata stropa ikonografski bi mogla upućivati na nebesku skladnost kojoj vjernici trebaju težiti.

---

36 Oltar i ambon izradio je u radnji MGK-klesarstvo u Bartolovcu kipar Ljudevit Mindek iz Varaždina. Ovaj je podatak naveden u zapisniku kanonskog pohoda, 12. 6. 1996., nalazi se u Arhivu Župe Dobroga Pastira. Zapisnik nije urudžbiran.

Slika 10. Unutrašnjost crkve. (Foto: M. Božić, 20. kolovoza 2025.)

Na stropu se ujedno nalazi i ugrađena rasvjeta. Rasvjeta je zlatne boje, od mesinga. Viseći lusteri simetrično su postavljeni u dva reda. U jednome su dva, a u drugome šest lusteri, svaki s po osam žarulja. Tako i na suprotnoj strani. Količinu svjetlosti pojačavaju i dodatni lusteri s jednom žaruljom, ugrađeni u prvu i treću stubu stropa. Svjetlost na koru osigurana je također velikim visećim lusterom.

Za dizajn crkvenog namještaja i dodatnu opremu zaslužan je također arhitekt France Kvaternik, koji je za navedeno izradio nacрте. Dodatna je oprema još uključivala i: niske svijećnjake za oltar, svijećnjake za ulaznu procesiju, klupe za dnevnu kapelicu (samo sjedišta bez naslona i klecala), stol za sakristiju i kameni križ³⁷ bez korpusa za prostor uz crkvu ispred zapadnog pročelja visine 3-4 metra.³⁸

Stubište koje iz predvorja crkve vodi na kor osvijetljeno je cijelom svojom širinom prozorom koji se sastoji od ugrađenih kvadratnih staklenih prozora. Na gornjem se katu iznad dnevne kapele nalazi pjevaonica te iznad sakristije prema arhitektonskom nacrtu biblioteka i arhiv.³⁹ Između ta dva prostora nalaze se kabinet (u stvarnosti ostava), sanitarni čvorovi i ostava. Tri stube vode do ulaza na stepeničasti kor na kojemu su postavljene stolice. Taj stepeničasti pod omogućuje puku na koru također neometani pogled prema Presvetom – što se nameće kao jedno od glavnih unutrašnjih arhitektonskih rješenja crkve.

U tlocrtu crkve može se uočiti još i zvonik koji je gotovo pa samostalni dio crkve, odvojen je od korpusa crkve i dotiče se kompleksa tako što je priljubljen uz jugoistočni dio trijema s kojega se u zvonik i ulazi. Tlocrt je kvadratnog oblika, uglovi su također kao i kod dvoranskog prostora crkve konkavno uvučeni, dok se na sve četiri strane tog kvadratnog oblika na mjestu

37 Spomenica Župe Dobroga Pastira, str. 60, 7. rujna 1997. u 17 sati pred crkvom Dobroga Pasira, na zapadnoj strani, dr. Marin Srakić, dijecezanski biskup blagoslovio je granitni križ visine 6,5 m i težine 25 tona. Križ je postavila Hrvatska udruga Mare nostrum croaticum pod vodstvom Ive Vrdoljaka. Križ dolazi iz Bavorske, a od 27. listopada 1996. je u Đakovu, u dvorištu Sjemeništa, namijenjen je Ovčari kod Vukovara, na masovnoj grobnici stradalnika nakon pada Vukovara 18. studenog 1991. u međuvremenu, dok ne bude otpremljen na Ovčaru, križ će ostati pred crkvom Dobroga Pastira.

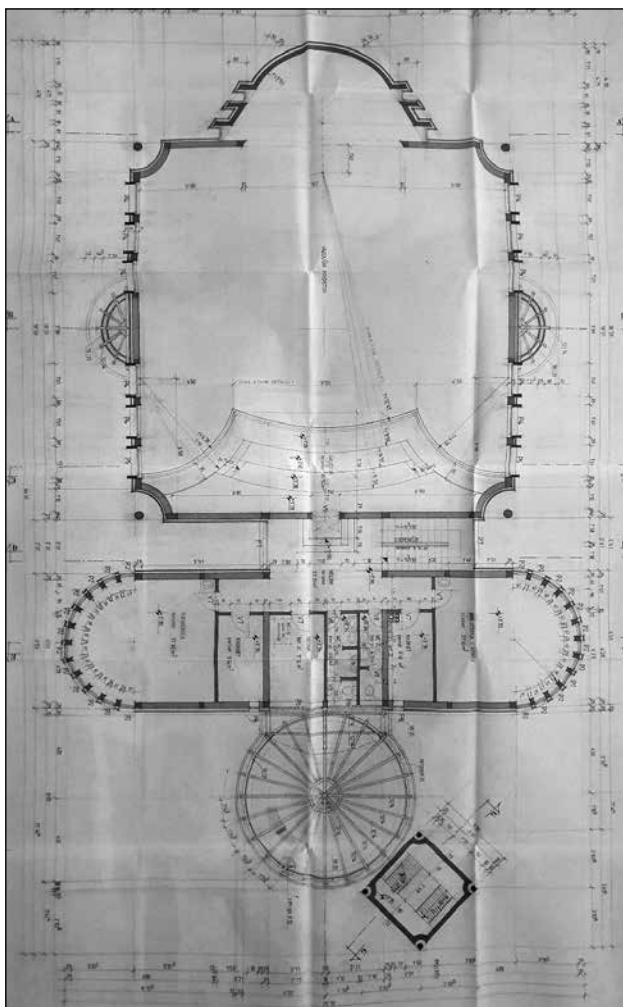
38 Arhiv Župe Dobroga Pastira, 90/1998.

39 Danas su te prostorije prenamijenjene za potrebe Župe.

gdje bi se trebali susretati vrhovi nalaze također stupovi. Zvonik je ukupne visine 31,88 metara, završava skeletnom piramidom na čiji je vrh postavljen križ. Ima četiri zvona koja su donacija Župe Wildon. Postavljena su 23. travnja 1994. Vanjsko oplošje zvonika je jednostavno. Za crkveni kompleks povezan je repetirajućim ornamentima. Osnovni ornament zvonika je stup vrlo sličan stupovima na trijemu. Razlikuju se po kapitelu. Kapitel zvonika raščlanjen je u zaobljene plohe koje se ne šire izvan širine stupa, dok se kapitel trijema širi u visinu. Stupovi se kod tijela zvonika nalaze uglavnom na četiri ugla, izdvajaju se oni na trećoj razini odozdo koji su umetnuti u stranu zvonika, a ne u uglove. Svaka strana zvonika ima sat, a iznad satova se nalazi kvadratni ornament podijeljen u niz kvadratića iznad kojeg je prozor s rešetkama u obliku trokuta. Trokut i kvadrat kao da su dva temeljna geometrijska oblika koja su bila polazišta arhitekta u obliku i ukrašavanju crkve s obzirom na to da je uočljivo njihovo ponavljanje i kombiniranje.

*Slika 12. Zvonik crkve.
(Foto: M. Božić, 20. kolovoza 2025.)*

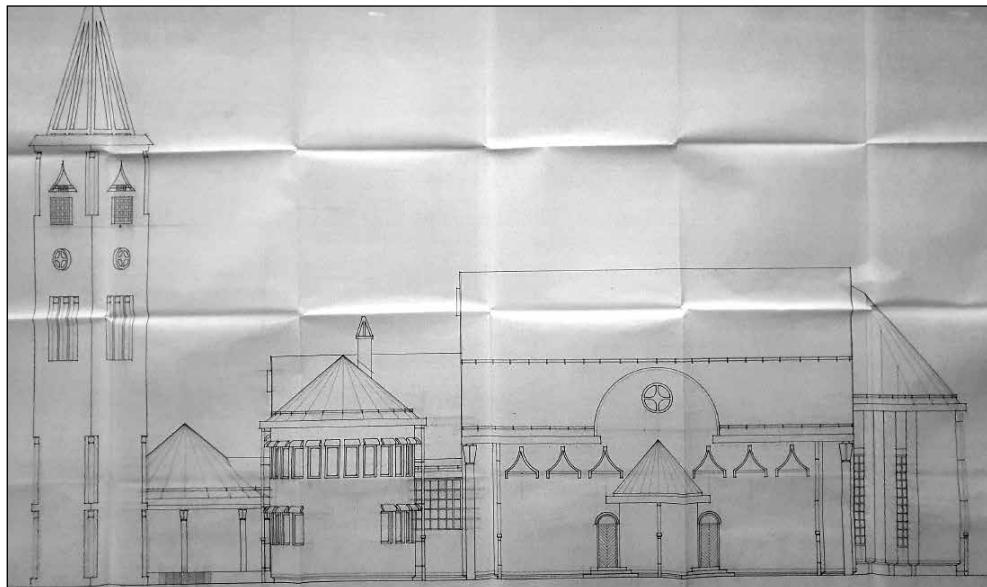

Slika 13. Tlocrt gornjega kata crkve, Arhitektonski projekt, 1989.⁴⁰

Trokut se tako kao geometrijski lik pojavljuje i kao rješenje kod klerestorija lađe. Na bočnim stranama crkve, kao što prikazuje slika 14 (istočna fasada), svjetlost dopire zahvaljujući nizu od šest trokutastih prozora sa svake strane. Od oblika osim trokuta i pravokutnika nameće se i krug, osobito kod vanjskoga oplošja crkve. Na dvostrešnom krovu crkve na bočnim

40 Projekti Župe Dobroga Pastira nalaze se u Arhivu Grada Đakova.

stranama uočava se zanimljiv dekorativni element iznad apsideola u obliku kruga, koji u sredini također ima kružni prozor unutar kojega se nalazi križ. Svojim oblikom ornament podsjeća na hostiju.

Slika 14. Istočna strana crkve, Arhitektonski projekt, 1989.⁴¹

Unutrašnja dekoracija crkve

Već je tijekom izgradnje crkve razmišljao župnik o umjetnicima koje bi angažirao, a koji će svojim umijećem ikonografskih prikaza i skulptura učiniti unutrašnjost crkve u skladu s crkvenom tradicijom i liturgijskim zahtjevima. Tako se već 1992. razmišljalo o ikonografskom rasporedu tema. S obzirom na to da je apside najistaknutije mjesto u arhitektonskom prostoru crkve, prvotni je plan bio da se na mjestu današnjeg mozaika postavi reljef od hrastovine, a ispred njega kip Dobroga Pastira veličine 3,5 m⁴², od čega se odustalo.⁴³

41 Projekti Župe Dobroga Pastira nalaze se u Arhivu Grada Đakova.

42 Arhiv Župe Dobroga Pastira, 128/1992; ovaj je dopis uputio župnik Mrak 2. 12. 1992. akademskom kiparu Stane Jarmu, kojeg je za spomenuto kiparsko djelo preporučio France Kvaternik. Zašto se odustalo od reljefa i kipa nije zabilježeno.

43 Vidi fusnotu 30.

Promatrajući danas unutrašnjost crkve Dobroga Pastira uočava se stiliziranost. Upravo ta stiliziranost, pročišćenost od dekorativnih elemenata, čistoća forme, jasan prostor u kojem je dekoracija svedena na minimum svjedoči o novom shvaćanju liturgije. Prostor vjernika treba potaknuti na kontemplativnost, transcendentalno promišljanje za što poticaj treba pronaći u unutrašnjem ambijentu crkve koji je nenametljiv i poticajan.

U unutrašnjoj dekoraciji crkve sudjelovala su tri umjetnika: Vladimir Meglić, akademski slikar, autor mozaika, Marko Živković, akademski slikar, autor križnoga puta i Marijan Sušac, kipar, autor triju kipova. Župnik Mrak angažirao je još dva umjetnika, Petra Ujevića za izradu božićnih jaslca i Petra Jarma za skulpturu u Božjem grobu te oltarni i ophodni kip.

Dobri Pastir

Dobri Pastir ikonografski je prikaz Krista kao Dobrog Pastira, zasnovan na tekstovima evanđelja, koji prikazuje Krista kako na ramenima nosi ovcu ili janje (prema Lk 15, 4-5) ili se pak nalazi usred stada ovaca (prema Iv 10, 2-16). Simbol je Kristove ljubavi prema ljudima.⁴⁴

Mozaik crkve u Đakovu prikazuje izduženog i istanjenog Krista, asketskog i gotovo apstraktnog u svojem prikazu, kako u naručju desnom rukom drži janje, a lijevom štap, odnosno izduženi križ. Epitet značajnog, pa i antologijskog mozaika hrvatske sakralne mozaičke umjetnosti nastalog u devedesetim godinama pripada upravo mozaiku Dobrog Pastira u Đakovu. Monumentalnih je razmjera. Dominira zidom iza oltara rasprostirući se 950 cm u visinu i 800 cm u širinu, zauzimajući površinu od 70 m². U nj je ugrađeno tisuću kilograma stakla u 77 boja i nijansi dopremljenog iz Venecije.^{45,46} Pozadina Dobroga Pastira noćno je nebo obasuto zvijezdama, čije se boje

44 BADURINA, A. i dr., *Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2006., str. 231–232.

45 QUIEN, Enes, *Vladimir Meglić*, Art magazin Konura, (2006.?), str. 280.

46 MRAK, Zvonko, JARM, Antun, *Župa Dobrog Pastira u Đakovu*, Biskupija đakovačka i srijemska, IBL d. o. o., Osijek, 2005., str. 47. navodi: „U mozaik je ugrađeno oko 1000 kg stakla u 66 boja izrađenog u Spilinerbergu (Italija), u radionici obitelji Donna.” U Arhivu Župe nisam pronašla dokument koji bi ijednu od ovih tvrdnji opovrgnuo, odnosno potvrdio. Prema riječima vlč. Mraka navod Enesa Quiena u monografiji o Vladimiru Megliču nije točan.

prelijevaju od sive, tamno plave do svijetlo plave boje. Isusov blagi pogled nezaobilazan je, krupne oči uokvirene snažnim obrvama prate pogled vjernika gdje god se u crkvi nalazio. A zabrinutost izdužena i bradata lica iščitava se u umornome pogledu. Odjeven je u dugu bijelu haljinu s crvenim palijem oko vrata, čiji su rubovi u plavo izvezeni. Dlanovi i stopala naglašeni su veličinom. U Kristovu dlanu leži zaštićeno janje, On je njegov zaštitnik i spasitelj. Krupnim stopalima čvrsto stoji na zemlji, svojim izduženim likom dotiče nebo – spaja i posreduje ovozemaljsko s onozemaljskim. U pozadini se nalaze brda, a u zelenoj dolini stoji Krist – izdvojen. Na određenoj se distanci nalaze njemu s lijeva i desna dvije skupine ljudi. Kristu s desne strane nalaze se uglavnom crkveni velikodostojnici. U prvome su redu; s lijeva na desno: sveti Polion⁴⁷ koji u ruci drži papirus na kojem piše „VITA VER VIA SUM EGO”,⁴⁸ zatim biskup Strossmayer, između Poliona i Strossmayera s crvenom kapom na glavi je sveti Marko Križevčanin, a do njega točno iza Strossmayera s bijelom mitrom papa Siksto V., zatim se Strossmayeru s lijeve strane nalazi papa Ivan Pavao II., sveti Antun (likom prikazan kao vlač. Nedjeljko Čutura, koji je prema riječima župnika Mraka nerijetko dolazio pratiti napredak mozaika), sveti Leopold Mandić, zatim biskup Ćiril Kos i na kraju sveta Anastazija.⁴⁹

Zatim je tu još niz župljana koji su poslužili kao modeli za likove: časna Samuela Severin između biskupa Ćirila Kosa i svete Anastazije, iza Siksta V. nalazi se Đuro Erdeljić (muškarac u plavoj jakni, s brkovima; vodio je crkveno pjevanje i sviranje), do njega je Vinka Goluža (župljanka), Mijo Budić (lik između sv. Antuna i sv. Leopolda prikazan u profilu), do njega Branimir Pavličić. Točno iza pape Ivana Palvla II. jedva primjetan lik kojemu se lice gotovo i ne vidi blaženi je Augustin Kažotić. Figura koja kleči s plavim plaštem jest sveti Jeronim.

---

47 Polion, sveti, *primicerius lectorum*, mučenik. Prema povijesno vrijednim aktima bio je primicerij lektora u Cibalama, biskupskom gradu Panonije Srijemske, u doba cara Dioklecijana, pod prezesom Probom. Voditelj lektorske škole – rječiti Polion – nakon obrambenog govora u kojem je iznio ljepotu kršćanskog nauka osuđen je na smrt na lomači i spaljen 27. travnja 304., BADURINA, A. i dr, *Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2006., str. 500.

48 U prijevodu „Ja sam život, istina, put”, preoblikovana verzija iz Evanđelja po Ivanu 14,6 „Ja sam Put, Istina i Život. Nitko ne dolazi po Ocu osim po meni”.

49 Anastazija, mučenica. Srijemska mučenica (u legendama djevica, odnosno udovica), mučena za Dioklecijanovu progonstva 25. prosinca 304. (...) BADURINA, A. i dr, *Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2006., str. 128.

S Kristove lijeve strane likovi su puka odjeveni u narodnu nošnju. Tu se svakako ističe lik župnika Zvonka Mraka, koji prinosi crkvu Isusu Dobrom Pastiru. Iznad župnika nalazi se baka Zorka Paponja, djevojka u narodnoj nošnji je Vesna Rašić (rođena Rotim), a kraj Vesne nalaze se Antun Jarm i Vinko Perić. Figura s bradom jest sam autor mozaika Vladimir Meglić.⁵⁰ Ikonografski prikaz mozaika uokviren je geometrijskim ornamentima: vijugavim linijama i kružićima u poluluku, dok je donja linija ukrašena izmjenom tamnijih i svjetlijih kvadratića. Iznad Kristove glave, koja se nalazi točno u kaloti apside, nalazi se i Kristov monogram s umetnutim slovima grčkoga alfabeta koji označavaju da je Krist početak (alfa) i kraj (omega).

U Arhivu Župe nalazi se dokument pod brojem 20/95 (dokument se sastoji od dva dijela; pitanja i odgovori) nastao dana 18. veljače 1995., a koji je svojevrsan intervju nastao za vrijeme izrade mozaika Dobrog Pastira. Iz pisanog odgovora Vladimira Meglića saznajemo što je umjetnik zapravo htio postići:

Najjači je naglasak stavljen na centralnu, uvećanu, predimenzioniranu figuru Krista s janjetom u rukama. Krist pastir s janjetom koji istovremeno sugerira Jaganjca Božjeg. Figura Dobrog Pastira treba istovremeno sadržavati odlučnost i blagost, razumijevanje, utjehu, sigurnost, nadu, ljubav. Popratni sadržaj, ukoliko hijerarhijski naglašene centralne figure, je mnoštvo ljudskih likova, crkvenih velikodostojnika, svetaca, duhovnika, naroda koji lepezasto zatvaraju prostor kompozicije. Istovremeno, naglašava se na neki način povezanost onoga što se događa na slici, s onim što se zbiva na oltaru za vrijeme službe Božje. Pokušao je da sadržaj na slici posjeduje višeznačnost, veću dubinu i snagu prikaza od uobičajenog.⁵¹ Iz istoga dokumenta doznajemo da je Meglić imao i dva pomoćnika. To su bili Zlatko Modrić, akademski slikar iz Samobora koji je diplomirao u klasi Đure Sedera, i Tomislav Susović, grafičar, suradnik i pomoćnik, Meglićevi prijatelji.

50 Ovaj popis likova nastao je na temelju kazivanja vlč. Mraka (25. kolovoza 2025.).

51 Arhiv Župe Dobroga Pastira, postavljena pitanja za slikara Meglića nalaze se pod brojem 20/95, dok dio na koji je umjetnik Meglić rukom odgovorio na postavljena pitanja nije numeriran; parafraza je odgovor na 4. pitanje i nalazi se na 4. stranici dokumenta.

*Slika 15. Dobri Pastir.
(Foto: M. Božić, 20. kolovoza 2025.)*

Skulpture i križni put

U crkvi u apsidiolama bočnih zidova sa zapadne strane nalazi se Majka Božja, a s istočne blaženi Alojzije Stepinac, postavljeni na postamentima. Autor skulptura je Marijan Sušac, akademski kipar iz Osijeka. Obje su skulpture izrađene u drvu divlje kruške. Kip Gospe postavljen je u crkvu u svibnju 1998., a kip blaženog Alojzija Stepinca u veljači 2004.

Skulpture su monokromne, što se izvrsno nadovezuje na jednostavnost interijera. Volumenom simetrične, zatvorene i statične, haptički glatke površine, jednostavnih i čistih linija koje odvajaju volumen od prostora. Lica skulptura blaga su i nježna izraza s pogledom prema dolje – prema vjerniku.

Draperije krajnje stilizirane i mirne, padaju niz tijelo dugim i glatkim linijama, čime je naglašena vertikalnost, nemaju naglašenih detalja, reducirane su. Ono što zaokuplja pozornost, jesu produhovljeni izrazi lica, čime je naglašena kontemplativnost.

*Slika 16. Majka Božja.
(Foto: M. Božić, 20. kolovoza 2025.)*

Marko Živković, osječki je akademski slikar, autor je križnoga puta u crkvi Dobroga Pastira. Križni se put sastoji od 15 postaja. Četrnaest je uobičajenih prikaza križnoga puta naslikanih uljem na platnu dimenzija 60 x 130 cm postavljeno na bočne zidove crkve 1995. godine, dok je 15. slika Kristova uskrsnuća dimenzija 120 x 260 cm smještena u prostoru krstionice postavljena u veljači 2005. Na prvi se pogled odmah može uočiti da je primijenjena metoda redukcije. Središnji lik križnoga puta jest izduženi lik Krista nerijetko naglašenih izduženih ruku. Uz Krista je križ i tek poneki lik ovisno o sadržaju postaje križnoga puta. Krist je odjeven u dugu bijelu

haljinu, bosih je nogu i s trnovom krunom na glavi. U pozadini prevladava plava boja kistom nanesena tako da se prate tragovi nanosa boje, što čini slike dinamičnima. Petnaesta slika *Isusovo uskrsnuće* prikazuje Krista u trenutku uznesenja, lebdi s perizomom na bokovima, desnom rukom na prsima, a lijevom dlanom okrenutim od sebe. Trenutak je to transcendencije i duhovnog uspona. Crvene i narančaste boje pri dnu sugeriraju vatru, patnju i zemaljsko stanje, dok hladniji tonovi u gornjem dijelu asociraju na duhovni svijet, onozemaljsko prema čemu Krist ide. Smjer postaja križnoga puta suprotan je od uobičajenog. Tradicionalno se kreće s lijeve strane gledano iz crkvene lađe prema oltaru, u smjeru kazaljke na satu, dok je u Dobrom Pastiru suprotno kazaljci na satu i završava u baptisteriju gdje se nalazi 15. postaja.

*Slika 17. Prikazuje 15. postaju križnoga puta.
(Foto: M. Božić, 20. kolovoza 2025.)*

Zaključak

Izgradnja crkve Dobroga Pastira u Đakovu nije bila samo arhitektonski i urbanistički projekt, već i plod dugotrajnog duhovnog, organizacijskog i ljudskog zalaganja. Proces je obilježen brojnim izazovima – od birokratskih prepreka, političkih nesklonosti, pa sve do ratnih okolnosti koje su znatno usporile i otežale gradnju. U tom kontekstu uloga župnika Zvonka Mraka bila je presudna. Crkva Dobroga Pastira u Đakovu izniman je primjer skladnog spoja suvremene arhitekture, liturgijskih zahtjeva i duboke simbolike. Arhitekt France Kvaternik osmislio je prostor koji svojim geometrijskim oblicima, ritmom te jasnoćom organizacije prostornih cjelina omogućuje liturgijski utemeljeno i duhovno bogato iskustvo. Unutrašnjost crkve, s naglaskom na pročišćene linije, prirodno svjetlo i simboliku, pruža prostor kontemplacije i aktivnog sudjelovanja vjernika. Umjetnička djela Vladimira Meglića, Marka Živkovića i Marijana Sušca dodatno obogaćuju sakralni ambijent, pritom poštujući temeljnu ideju stilske jednostavnosti i izražajne duhovnosti. Crkva Dobroga Pastira svjedoči o suvremenom liturgijskom promišljanju koje naglasak stavlja na funkcionalnost, simboliku i aktivnu uključenost zajednice, čime postaje snažno duhovno i umjetničko središte svojega vremena.

Tijekom razgovora s prvim samostalnim župnikom Župe Dobroga Pastira Zvonkom Mrakom, župnik je naglasio kako je zapravo nositelj cijeloga projekta bio vlč. Antun Jarm te da nije bilo njega, da ne bi bilo ni crkve. Isto me tako zamolio da u članak unesem osobe za koje on smatra da su svojim angažmanom zaslužne za izgradnju crkve. To su: Zvonko Bobetić, Jozo Totić, Jozo Matas, Damir Gabrić, Antun Fabijančić, Petar Uzun, Darko Lovrić, Vladimir Kranjc i Mato Zorić u Đakovu, a izvan Đakova: Ivan Tarnaj, Mate Perković i Božo Prka.

Literatura i izvori

Arhiv Župe Dobroga Pastira, Đakovo

Arhiv Grada Đakova

BADURINA, A. i dr, *Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2006.

JARM, Antun, „Nova župna crkva u Đakovu”, *Đakovački vezovi, prigodna revija* 1995, str. 56–58.

JARM, Antun, „Nova župna Crkva u Đakovu”, *Vjesnik Đakovačke i Srijemske biskupije* 123(1995)6, 320–323.

MRAK, Zvonko, JARM, Antun, *Župa Dobrog Pastira u Đakovu*, Biskupija đakovačka i srijemska, IBL d. o. o., Osijek, 2005.

QUIEN, Enes, *Vladimir Meglić*, Art magazin Konura, (2006.?)

Župa Dobrog Pastira u Đakovu: 25 godina župe (1980. – 2005.): 10 godina župne crkve (1995. – 2005.); priredili Zvonko Mrak i Antun Jarm; Đakovo: Biskupija đakovačka i srijemska: Župa Dobrog Pastira, 2005. (Osijek: IBL d. o. o.)

JARM, Antun, *Posveta nove župne crkve Dobrog Pastira u Đakovu*, tiskara Verhas, Đakovo, 1995.

ŽUPNA SPOMENICA 1980. – 1999., svezak I., rkt. Župa Dobroga Pastira Đakovo 2, (godina tiska nije navedena).

Napomena: kako je Župa osnovana dekretom izdanim 29. listopada 1986., s tim da je vlč. Mrak službu preuzeo 16. studenoga 1986., Urudžbeni zapisnik Župe Dobroga Pastira zapravo se počinje voditi tek 1987. godine. Dokumentacija do tada kronološki je složena u Župnome uredu, nekim su dokumentima pridodani urudžbeni brojevi koji se jednim dijelom odnose na urudžbene brojeve Župe Svih svetih Đakovo I, neki imaju samo broj koji se odnosi na urudžbeni broj Biskupskog ordinarijata, a nekim je dokumentima naknadno pridodan broj arhive Župe Dobroga Pastira.

SUMMARY

Marina Božić

HISTORICAL AND SOCIAL CIRCUMSTANCES PRECEDING THE CONSTRUCTION OF THE CHURCH COMPLEX OF GOOD SHEPHERD

The Church of the Good Shepherd in Đakovo is an outstanding example of sacred contemporary architecture that harmoniously combines functionality, symbolism, and liturgical requirements. Built in the late 1980s and early 1990s and based on the design by the architect France Kvaternik, its realization was made possible, despite numerous challenges, including construction delays caused by the Homeland War, through the dedicated efforts of then-parish priest Zvonko Mrak. The church's architecture is characterized by geometric clarity, rhythmic alternation of concave and convex volumes, and a thoughtfully planned liturgical layout.

The church space includes a square nave, sanctuary, chapel of St. Anthony, sacristy, baptistery, and choir. Elements such as the richly decorated wooden ceiling, the monumental mosaic of the Good Shepherd, and various window openings, create a strong sacred atmosphere. The nearly 32-meter-high bell tower was built separately but harmoniously connects with the façade and porch.

The interior is marked by stylistic purity and expressive symbolism. The central artwork is the mosaic of the Good Shepherd by Vladimir Meglič – a monumental composition featuring Christ at the center, surrounded by saints, dignitaries, and parishioners. The Stations of the Cross by Marko Živković, consisting of 15 stylized stations, along with sculptures of the Blessed Virgin Mary and Blessed Alojzije Stepinac by academic sculptor Marijan Sušac, further enrich the spiritual ambiance. The liturgical furniture and vessels were designed according to Kvaternik's plans.

The Church of the Good Shepherd is not only a liturgical center but also a lasting symbol of the spiritual, cultural, and artistic heritage of its time. Special gratitude goes to Father Antun Jarm, whom parish priest Mrak highlights as the key initiator of the project, as well as to the numerous parishioners and collaborators whose contributions made its realization possible.